

at den Part, der tror at kunne tilveiebringe Noget til Svækkelse af det Nye, Modparten kommer med, ogsaa maa have Afgang til at tilveiebringe sine Bevisligheder. I Retsbevidstheden, baade hos Sagsførere og hos Parter, er det indgroet, at en Sags Optagelse til Doms maa afflutte Proceduren for denne Domstol, og det vilde jeg ønske blev Regel ogsaa for den fremtidige Indretning af Retspleien. — Jeg kommer derefter til Spørgsmaalet om en Sags Appel til Højesteret, og der bekjender jeg mig til den samme Lære som Kommissionens Medlem, Advokat Broch, en Lære, som ogsaa blev vedkjendt heri Salen igaar, at Parterne bør have Afgang til at tilveiebringe nye Bevisligheder for Højesteret, og dernæst, at Højesteret bør have Adkomst til at paadømme Sagen i dens Helhed og i det Hele undersøge, om den Dom, som den underordnede Domstol har affaagt, er rigtig eller ei. Skulle vi have en Højesteret med alle dens Bekostninger og al dens Retsindsigt og Udvikling i Dommervæsenet, som Højesteret omfatter, siger jeg, at Alles borgerlige Retsstilling er bedst betrygget ved den Domstol, og den Domstols Omnipotens, dens Almagt i alle Forhold, vil jeg ikke opgive godvillig. Jeg har set formange Højesteretsdomme til, at jeg skulde stole paa, at naar Højesteret engang har hjemvist en Sag til Overretten, denne saa altid vil affige rigtige Domme. Naar man vil tage Højesteretsstidenden, vil man finde, at henimod Halvdelen af Overretsdommene blive omgjorte i Højesteret. Hvorledes kunne saa vi, som møde her paa Sægmænds Begne, tilstaa, at Højesteret skulde give Afkald paa den Arvaagenhed, som den har vilst overfor Borgernes Retsstilling? Hvorledes kan Nogen ville, at vi skulde give Afkald paa en Højesteretsdom af 9 af Landets mest udmærkede Jurister for en Dom af 5 Overretsassessorer, som maaske ikke have været i Embedet et Aar? For 2 Aar siden fik f. Ex. den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret i et Aar 8 eller 9 nye Medlemmer, af hvilke Nogle aldrig før havde siddet paa Dommersædet, eller maaske endog aldrig mødt i en Ret. Lad os tage Forholdene saaledes, som de falde her i Landet, og lad os være fri for de videnskabelige Undersøgelser og Resultater, som vindes paa „Juristentage“ i Frankfurt, Leipzig eller andesteds. — Dernæst bringer min praktiske Erfaring mig her til at fremdrage et andet Forhold. Det hænder af og til, at Højesteret annulerer eller paa forstaaeligere Danst kasserer en Overretsdom og hjemviser den paagældende Sag til ny Behandling i Overretten. Det er det, man vil slaa sig til Taals med. En Paragraf under det Afsnit, som handler om Paaante af Landsretsdomme, opstiller en Række Spørgsmaal, som kan forelægges Højesteret, og deriblandt er der en hel Del, som efter min Mening ikke ere andet end rene Papperier for at bruge et betegnende Udtryk, og som det ikke er værd for fornuftige Mennesker at

gaa med til Højesteret, men der er et Spørgsmaal, der betragtes af Lovforslaget som et Kjernepunkt af det hele System, og det er det om Bevismaaden eller Bevisets Omfang. Derom skal man kunne indgive en Besværing til Højesteret; man skal have Lov til at besvære sig for Højesteret over, at Domstolene, Landsretterne have angivet Beviset urigtigt. Derom nu dette Tilfælde indtræder, og det vil naturligvis indtræde, thi ellers var der jo ikke Forstand i Lovforslaget, at Højesteret siger: Nei, denne Landsret har i dette Tilfælde feilet, og Beviset skal angives paa en anden Maade, hvem skal saa betale det; hvem skal saa betale denne Appel? Thi det er jo en Domstol, som gjør en Feil, muligvis uden at Parterne for Overretten have haft mindste Andel deri. I min Praxis er det hænder mig 3 Gange, at den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret har afsagt en Sag, uden at jeg har anet, at det vilde ske, og uden at min Modpart har haft Formodning derom, og jeg er da gaaet til Højesteret og har spurgt Højesteret: Har Landsoverretsdommen sin Rigtighed? og Højesteret har svaret: Nei: vi hjemvise Sagen til den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret, som nu skal paadømme Sagen, saaledes som den er indladt; men det har jeg maattet betale. Domstolens Feil har kostet mig eller min Part maaske 1,000 Kr., fordi jeg har maattet betale Højesteretsproceduren. Hvor faar jeg disse Omkostninger dækkede efter den nye Lov? Der staar jo nemlig deri, at Parterne skulle betale Procesens Omkostninger, naar de foranledige den, men her er det jo Domstolen, som foranlediger en Appel ved den urigtige Kjendelse eller Beslutning. Omkostningerne herved skulde det Offentlige, Staten betale, naar vi ville gjøre Ret og Skjel mod de processførende Parter. Det staar ikke i den nye Lov, men det bør sættes ind i den, at Staten skal betale Parterne deres Omkostninger, naar de paa denne Maade gaa til Højesteret og faae Landsretternes Kjendelser eller Beslutninger omstødt; thi naar Lovgivningen siger: Det er Landsretterne, som skulle vide, hvad der er Lov og Ret heri Landet i sidste Instants, maa den ogsaa sørge for, at denne Domstols Domme ere rigtige, ellers bør det Offentlige efter Grundsaetningerne for Procesomkostningers Idømmelse selv betale dem. Det maa være Statskassens Sag. — Jeg holder altsaa paa, at Højesteret kommer til i det Væsentlige at indtage samme Stilling som hidtil. Grunden til, at man her i Lovforslaget berøver Højesteret dens juridiske Almagt i borgerlige Retstrætter, er Umiddelbarheden; thi naar Umiddelbarheden skulde ske Fyldest, maatte Parterne atter i Forhør i Højesteret, saa maatte Vidnerne anden eller tredie Gang for Retten i Højesteret for at afgive Forklaring, og saa maatte hele den mundtlige Forhandling og Alt, hvad dermed staar i Forbindelse, foregaa paany ligesom